

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/lista/37109,ul-Warynski-ego-Ludwika.html>
13.03.2026, 17:22

ul. Waryńskiego Ludwika

*Instytut Pamięci Narodowej **nie widzi przesłanek aby dokonywać zmiany tej nazwy ulicy w oparciu o Ustawę z 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej** (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744). **Decyzja o pozostawieniu bądź zmianie tej nazwy należy do samorządu.** Jeśli samorząd ją zmieni nie powinien w uchwale powoływać się na normy ustawy z 1 kwietnia 2016 r.*

Ludwik Waryński (1856–1889) był działaczem ruchu socjalistycznego w okresie kształtowania się pierwszych kółek socjalistycznych na ziemiach polskich. Jako dwudziestolatek organizował pierwsze tego typu kółka pod zaborem rosyjskim w Warszawie w latach 1876-1878. Potem prowadził działalność socjalistyczną w Galicji i na emigracji. W 1882 był założycielem i przywódcą Międzynarodowej Socjalno-Rewolucyjnej Partii „Proletariat”, której program łączył w sobie wątki socjalistyczne i anarchistyczne. Głosił hasła solidarności proletariatu rosyjskiego i polskiego w walce przeciw caratowi. Wraz z innym socjalistą, Kazimierzem Dłuskim, przeciwstawiał się tzw. socjalizmowi patriotycznemu (którego zwolennikiem był np. Bolesław Limanowski), kładącemu w pierwszym rzędzie nacisk na odbudowę wolnego państwa polskiego. Uważał się za członka – jak pisał – „jednej wielkiej narodowości bardziej nieszczęśliwej niż Polska, narodu proletariuszy”. Aresztowany we wrześniu 1883 roku został skazany na 16 lat katorgi. W ten sposób w wieku lat 27 został przez reżim carski wyeliminowany z czynnej działalności politycznej. Zmarł w rosyjskiej twierdzy szlisselburskiej w roku 1889.

W okresie PRL postać i działalność Ludwika Waryńskiego próbowała zawłaszczyć partia komunistyczna jako rzekomo tożsamą z programem realizowanym przez działaczy bolszewickich i komunistycznych w XX wieku.

Internacjonalistyczne i proletariackie poglądy Ludwika Waryńskiego, prezentowane przez niego w latach 70. i 80. XIX wieku, mogą wzbudzać kontrowersje i dyskusje. Jednakże trudno utożsamiać je z niosącym nową formę zniewolenia totalitarnym systemem komunistycznym, jaki w praktyce powstawał kilkadziesiąt lat po jego śmierci.

Jakiegokolwiek spekulacje czy w dobie odzyskiwania niepodległości przez Polskę Waryński wspierałby Lenina i Dzierżyńskiego czy też – jak Kazimierz Dłuski, jego współtowarzysz z lat 70. XIX wieku – czynnie włączyłby się do działań na rzecz Legionów i w proces odbudowy niepodległego państwa u boku Piłsudskiego, byłyby działaniem ahistorycznym, oderwanym od faktów.

Instytut Pamięci Narodowej nigdy nie zwracał się do samorządów lokalnych z propozycjami

aby Ludwika Waryńskiego czynić patronem nowych ulic i placów. Jednocześnie Instytut konsekwentnie zwraca się o potraktowanie tej postaci w zgodzie z faktami – bez ulegania stereotypom ukształtowanym przez wieloletni nacisk propagandy z okresu PRL.

(mkkr)